

Trip report stichting WAKK in Kagera:

2/2/2017 – 13/2/2017

Jelle, Lineke en Jos Duindam

2/2/2017 Vertrek vanaf Schiphol

We vinden elkaar bij de Burgerking in de grote hal van de luchthaven. Na een volle dag gevuld met het afsluiten van werk, inpakken en afstand nemen van het dagelijkse gezinsleven is het vakantiegevoel er nog niet direct. Na het inchecken nemen we gezamenlijk een biertje en met elke slok daalt de ontspanning verder in. Jos trakteert nog op zoute haring, gewoon omdat het kan. We zijn ruim op tijd en dus verder geen reis-stress. Heerlijk. Tanzania here we come! In het vliegtuig krijgen we nog een tweede avondmaaltijd aangeboden. Die nemen we gretig aan. Na een on-board entertainment nog aardig geslapen. Op Nairobi airport komt de zon op en zie ik een zwaluw vliegen. Wow we zijn in Afrika.

3/2/2017 Aankomst Dar es Salaam

De douaneformaliteiten gaan redelijk soepel. We kopen een visum voor 30 dagen voor 50 euro. Onze koffers staan al klaar. Vol vertrouwen lopen we de aankomsthal uit naar de klaarstaande auto van Faustin Kamuzora, de man van Aurelia, dit tegenwoordig een betrekking heeft bij het ministerie van milieu. Helaas onze chauffeur is er niet en de telefoon van Aurelia werkt ook niet. We laten de tropische warmte op ons inwerken en besluiten na twee uur een taxi te nemen. Jos meende nog te weten waar het appartement van de Kamuzora's zich bevindt, maar helaas, bahatim baya. Het lijkt erg veel op elkaar, constateert hij als we ter plaatse zijn. We nemen onze intrek in het nieuwe Reef Hotel nabij het airport, want de weg naar het vliegveld staat behoorlijk vast. Lineke en ik nemen een duik in het zwembad, Jos vergezelt ons als hij de tickets van Precision Air naar Bukoba heeft bevestigd. De vlucht is een stuk vroeger dan gedacht, we moeten om 4u in de ochtend inchecken. We slapen de middag en nemen om half negen een gebakken tilapia met een kidogo koud biertje.

4/2/2017 Aankomst Bukoba en reis naar Kituntu

Na een stuitende vlucht door de regenwolken boven het Victoriameer landen we op de nieuwe airstrip van Bukoba, een levendig havenstadje in een baai van het grootste meer van Afrika. Aurelia had zich inmiddels bij ons aangesloten en met 1000x excuses uitgelegd waarom het allemaal op een misverstand berustte. Aurelia Kamuzora is klein van stuk maar straalt veel energie uit en heeft een pittig karakter. Ze is geboren in Kituntu in het bergachtige district Karagwe, ca 100km ten westen van Bukoba. Ze kon uitzonderlijk goed leren en heeft mede met buitenlandse steun in Noorwegen de universiteit gedaan en is in Groningen gepromoveerd. Daar kennen Jos en Lineke haar van en er is een bloeiende samenwerking ontstaan tussen Wakk en haar organisatie GEPAT. Inmiddels is ze professor aan de universiteit van Dar es Salaam. We zullen het eerste deel van de reis naar Kituntu gaan om de bomenplantprojecten van GEPAT te bezoeken.

Stanislaus (Stani) is de trouwe vriend van Jos. Hij staat ons netjes op te wachten bij Bukoba Airport met een gehuurde auto met chauffeur. We rijden naar een uitspanning van de Therisian Sisters voor

lunch. Aldaar smeden Jos en Stani sluwe plannen om met een leenauto van een vriend van Stani verder te reizen in plaats van de (dure) huurauto. Jos gaat de auto technisch beoordelen en ze besluiten dat het kan als er een nieuwe schokbreker wordt geplaatst. Lineke en ik profiteren van dit moment van rust door lekker aan het meer te gaan wandelen en neer te strijken bij spice beach. Dat voelt heel vertrouwd, het zonnetje breekt door en we zijn op en top relaxed. Uiteindelijk is de auto toch redelijk snel gemaakt. We besluiten met twee auto's te gaan rijden aangezien Aurelia ook behoorlijk heeft ingeslagen en de chauffeur (terecht) protesteert als we ineens besluiten niet meer van zijn diensten gebruik te maken. We rijden over een hele brede nieuwe weg richting Rwanda. Het is een prachtig heuvellandschap met in de dalen uitgestrekte wetlands met papierrus zonder bebouwing. Verder is de streek redelijk dicht bevolkt. Onderweg valt ook op dat er best wat boomkwekerijtjes zijn en nieuwe aanplant van dennebomen (pine) en ook eucalyptus. Rond een uurtje of vijf komen we aan in Kituntu. Het lijkt een zeer vruchtbare streek met enorme bananenplantages. Een stukje van de weg op een steile helling staan de compounds van GEPAT. GEPAT is een geregistreerde NGO/fonds welke staat voor Green Education and Poverty Alleviation Trust. Feitelijk is het doel de streek verder te ontwikkelen, en met name het status van de vrouwen. Samen met Wakk is hier een computerschool opgezet en worden boomkwekerijen opgezet.

Een boomkwekerij en een boom (mihumula) van 4 jaar oud bij GEPAT

Zelf heeft Aurelia hier ook een soort gastenverblijf (a la Mugana) en heeft ze de hele helling volgeplant met verschillende soorten als demonstratieplantage. We worden ontvangen met dans en gezang en nemen onze intrek in de nog nieuwe compound. Na het eten sluiten we de dag af met het biertje op de veranda, een ritueel dat we iedere avond in ere hielden.

5/2/2017 Kerkdienst en bijeenkomst GEPAT

We slapen uit tot 10.00uur en moeten ons haasten om op tijd te komen bij de kerkdienst. GEPAT en Wakk hebben het nieuwe dak van de kerk gesponsord. Daar is helaas een jong bos voor gesneuveld. Aan de dunne balken die de nieuwe golfplaten dragen is te zien dat de bomen nog niet kaprijp waren. Ze zijn zo blij met hun nieuwe dak dat na de dienst men nog geen haast maakt om te vertrekken. Uitgebreid worden bijdragen van individuele bemiddelde kerkgangers geprezen. Daarna worden allerlei agrarische producten die minder kapitaalkrachtige kerkleden zijn geschonken, per opbod verkocht. Zakjes bonen, mango's, tomaten, ananas. Jos wordt inmiddels ook wat ongeduldig en begint mee te bieden en zet meteen hoog in elfumbili (2000 Tsh). Hij krijgt de lachers op zn hand. Na de speeches (Jos geeft een overtuigend verhaal in vloeiend Swahili ten beste) lunchen we in het oude kerkgebouw dat, gezien het grote aantal kinderen dat met zachte hand tijdens de dienst in de nieuwe kerk in bedwang werd gehouden, door ruimtegebrek niet meer voldeed. Aurelia zegt dat alleen met het verbeteren van de status van de vrouw, door verdere emancipatie de gezinnen uiteindelijk wel kleiner zullen worden. "Immers, Jelle, in jouw gezin is het toch ook de vrouw die de grootste stem heeft in de grootte van het gezin?", zegt ze. Ja, daar moet ik haar ook gelijk in geven.

We lopen terug naar onze compound. Jos wordt geacht aanwezig te zijn bij de bijeenkomst met alle managers van de boomkwekerijen en andere nieuwsschierigen. Lineke en ik drinken koffie en maken kennis met Nancy, de oudste dochter van Aurelia. Ze woont momenteel in Shanghai (China) waar ze Engelse lesgeeft en iets met vermarkten van afrikaanse matten probeert op te zetten. Ze heeft nu ook interesse in wat haar moeder allemaal doet in Karagwe, een streek die ze zelf ook helemaal niet kent. Ze is erg verwesterd, maar het siert haar dat ze hier is. We kunnen op een gelijk niveau met haar communiceren en het is interessant om Afrika vanuit haar perspectief te zien. Aurelia glimt van trots in haar aanwezigheid. Zij wil natuurlijk ook continuïteit in de activiteiten van haar werk, dezelfde reden waarom ik deze reis maak met Stichting Wakk. Dat scheidt natuurlijk een band.

Aan het eind van de middag loop ik de helling af door het demonstratiebos. De groep staat hevig te discussieren onder de bomen die na 2 jaar al een fijne schaduw geven. Als ik Jos zie liggen constateer ik dat hij even een dutje aan het doen is. Niemand schijnt het een probleem te vinden. Ik begrijp dat de discussie zich onder andere toespitst op het planten van inheemse bomen ipv alleen maar 'pine trees'. Deze laatste worden op grote schaal al aangeplant in commerciële productiebossen. Wakk en GEPAT promoten ook inheemse bomen die dan vooral op de geerodeerde hellingen moeten worden geplant. Dat valt niet altijd mee. In de stenige bodem blijkt de denneboom (een uitheemse mediteraanse soort) het wel goed te doen en iedereen weet dat deze goed timmerhout oplevert met rechte stammetjes. Andere soorten blijken een ruim plantgat en voldoende bemesting nodig te hebben. Dat valt niet mee in de ondiepe, rotsige hellingen. Ookal krijgen ze de zaailingen gratis uitgedeeld, dan nog is het een stevige investering. Aurelia betaalt 200 Tsh per plantgat en ze laat ook nog ruggen aanleggen dwars op de helling tegen verdere erosie. Voor het opwerpen van zo'n aarden terras betaalt ze 10.000 Tsh. Toegegeven, op deze ruggen worden dan ook vaak voedselgewassen gezet als cassave, zodat de grond niet alleen ten behoeve van de bomen bewerkt hoeft te worden. Gepat heeft zo'n 30 'nurseries' waar verschillende soorten bomen in kleine plastic zakjes tot zaailing van zo'n 10 cm hoog worden gekweekt. Bomen worden gratis uitgegeven, aan de meest arme mensen, maar als een boom voor timmerhout wordt omgehakt, dienen er op eigen kosten 3 nieuwe bomen geplant te worden. Een boom is hier al in 10-15 jaar kaprijp. Ter vergelijking worden zaailingen van pine-tree in commerciële kwekerijen voor 200 Tsh per stuk verkocht.

In de avond is er disco in het schooltje en we sluiten af met bier.

6/2/2017 Demonstratie bomen meten en bezoek aan boomkwekerij

De methode waarmee we de onkosten van de boomkwekerijen willen terugverdienen is het laten certificeren en verkopen van de vastgelegde CO₂ in de met onze hulp geplante bomen. Er bestaat een wereldmarkt voor CO₂ certificaten, waarmee bedrijven hun CO₂-uitstoot kunnen compenseren. GreenChoice, vroeger een belangrijke sponsor, is hier vooral in geïnteresseerd. Op dit moment kiezen zij voor het kopen van certificaten van bestaande bossen en niet van nieuwe aanplant.

Komen tot een gecertificeerd bos is niet zo makkelijk. Allereerst moet er gemeten worden hoeveel CO₂ er is vastgelegd. Hiervoor bestaan (gelukkig) standaardprocedures. Dit wordt ons duidelijk gemaakt door het bomenmeetteam onder leiding van Erardius. Hij heeft kunnen studeren aan de universiteit met financiële hulp van Wakk en is nu manager van het 3 man sterke team. Van de andere is er één een echte bosbouwer en de andere is een neefje van Aurelia. Ze hebben samen met een professor de gestandaardiseerde (Australische) methode uitgezocht en in praktijk gebracht. Allereerst moet de oppervlakte van het bos bepaald worden. Dit wordt gedaan door simpel met een gps om het perceel te lopen en deze de oppervlakte te laten berekenen. Daarna wordt bepaald van hoeveel subplots alle bomen geteld worden om een indruk van de dichtheid van de bomen te krijgen. Ook worden dan stamdikte en hoogte bepaald. Onduidelijk is hoe ze omgaan met open stukken in het bos en wat te doen als het bos na 5 jaar weer een stuk gegroeid is of juist is omgekapt. Op dit moment is de strategie om een aantal grote, wat oudere bossen op te meten en deze gegevens te laten valideren door de Tanzanian Carbon Credit Board. Het meetteam zal een soort licentie/officialie status moeten krijgen waarmee de data die hierna wordt verzameld als valide kan worden beschouwd voor het uitgeven van officiële CO₂ certificaten. Aurelia gaat daarna kijken hoe deze verder te verhandelen zijn. Nog een lange weg te gaan...

S 'Middags gaan we eerst naar de Bisschop van Karagwe in de provinciehoofdstad Kayanga. Onderweg worden we bij een controle aangehouden door politie. We zitten met zn 7en in de auto en er zijn maar 5 officiële zitplaatsen. Aurelia betaald mokkend de boete. De Bisschop blijkt in Bukoba te zijn, maar we kunnen dan ook wel naar de chairman (uitgesproken: sjeirmaan), stelt Aurelia voor. De tweede man van het bisdom, dat lijkt Jos ook wel afdoende. Maar eerst gaan we naar een groep weduwen die een boomkwekerij voor GEPAT runnen. We rijden door een in mijn ogen enorm vruchtbaar gebied. De bananenbomen hangen allemaal krom van de zware trossen. Koffie wordt als cashcrop veelal onder de kookbananen verbouwd. Na een halfuur rijden duiken we een dal in. Ondanks de slechte weg houdt de auto van Stani het verbazend goed. We ontwaren in het dal een keurig bijgehouden kwekerijtje met zelfs een irrigatiesysteem. Daar willen we meer van weten en we wagen een wandeltocht naar de waterbron. De vrouwen zijn enorm trots en willen het ons graag laten zien. Halverwege de helling staat een grote betonnen watertank als een maya-tempel in het dichte struweel. Water stroomt erin door een pvc-pijp onder vrij verval (zonder pomp). Om te zien hoe dat in z'n werk gaat moeten we verder stroomopwaarts. Meer dan 30 jaar geleden is het stroompje uit de bergen afgedamd door een Duitse NGO. Vanaf de dam stroomt water het reservoir in. Het is een mooie wandeltocht waar ook Nancy erg van geniet.

Als we terugrijden naar Kayanga is het al 18.00 uur. De chairman blijkt niet op de compound van de Katholieke kerk te zijn maar een eigen plek te hebben. Het duurt denk ik tot we 15 minuten in de 'meeting' zitten tot we ontdekken dat we bij 'Chema' op bezoek zijn. Dit is een NGO dat opereert als uitvoerend orgaan van de Katholieke kerk voor liefdadigheidsaangelegenheden in de bisdommen

Kagera, Karagwe en Omurushuka. Chema staat voor Community Habitat Environmental Management. Hun activiteiten worden bepaald door donoren en zijn ruim gedefinieerd: verbeteren van sanitatie, duurzame landbouw, en bijhouden (imkerij). Op het terrein ligt het vol met betonnen schijven van ca 2m diameter met een rond gat in het midden. Dit betreft een project gesponsord door de Zweedse rotary. Families zonder degelijke toiletgelegenheid kunnen in aanmerking komen voor een schijf mits men zelf het gat voor de latrine van de juiste afmetingen graaft. Verder hebben ze een werkplaats waar energiezuinige houtoventjes worden gemaakt. Ook hadden ze een aantal boomkwekerijen, maar dat project is gestopt nadat er oneenigheid in de groepen was ontstaan. Uitgangspunt van Chema is dat ze bij elk project maar 3 jaar lang op dezelfde locatie blijven. Voordat een project start wordt een scan uitgevoerd naar de behoeften binnen de gemeenschap. Even blijft het onduidelijk waar we eventueel kunnen samenwerken. Aurelia is wel geïnteresseerd in het houden van bijen, dus daar kan ze wellicht wat leren van hun expertise. Uiteindelijk ontstaat het plan om CO2 credits van hun bosaanplant (en dat van de bisschop) in kaart te brengen en proberen te certificeren. Op basis van vrijkomende gelden kunnen samen nieuwe projecten gestart worden zoals uitdelen van energiezuinig kookgerei waardoor minder gekapt hoeft te worden.

Het is al donker als we wegrijden. We eten bij de moeder van Aurelia die koppig in een krakkemikkig hutje blijft wonen. Opzich wel te prijzen natuurlijk. Daarna bier op de compound in Kituntu.

7/2/2017 Bezoek Tasufifa

In de morgen doen we het rustig aan. Jos heeft verhitte discussies met het bomenmeetteam. Erardius wordt ervan beschuldigd dat hij niets doet in het veld en wel al het geld opstrijkt. Gevoelsmatig denk ik dat ze wel een punt hebben. Afrikanen die de universiteit gedaan hebben zijn over het algemeen niet meer bereid om veldwerk te doen. Uiteindelijk wordt een compromis gevonden. Ik loop nog een keer de helling af om de verschillende fases in boomaanplant te fotograferen. Na de lunch nemen we afscheid van Nancy en Aurelia en rijden we met Stanislaus Rwezoura mee naar 'zijn' Tasufifa. Dit staat voor Tanzania Sustainable Fish Farm. Stani heeft met hulp van Wakk een studie visserij en viskweek gedaan. Hij heeft nu een leuke baan bij de controle-instantie visserij in Bukoba. Daarnaast voert hij projecten uit voor Wakk. Zo is hij in een vallei bij Bukoba een viskwekerij gestart. Recentelijk is hij ook zelf een boomkwekerij gestart en is hij manager van nog twee kwekerijen in Bukoba (Bunena en Rumuli). Tasufifa is een niet-geregistreerde ngo die via het bisdom Kagera wordt gesponsord door Wakk. Bij het Bisdom is Father Deo de contactpersoon. Hij naast pater ook de penningmeester van het Bisdom en aan hem wordt het geld overgemaakt. Het is een vertrouwensrelatie die zich heeft bewezen. Father Deo Kratias is ook manager van nog 9 boomkwekerijen. De boomkwekerijen krijgen naast de plastic plantzakjes, zaden en geld om mest en zand te bestellen. Al met al krijgen ze een maandelijkse vergoeding van 50.000 Tsh. Dit is circa 22 euro. Een brood kost circa 300 Tsh (gesubsidieerd). Vooral de meest behoeftige gezinnen worden voorzien van 'gratis' plantmateriaal. Lineke verteld me later dat het planten van een boom ook al zinvol is in psychologisch opzicht. Het biedt perspectief en hoop over de lange termijn. Een boom produceert is waardevols voor in de toekomst voor gezinnen die het toch niet zo makkelijk in het leven hebben en gewoonlijk van dag naar dag door het leven gaan. Zo had ik het zelf nog niet bekeken, maar aannemelijk is het wel.

Wakk heeft het plot van Tasufifa gekocht. Verder is er een nieuwe compound op gebouwd waar Stani inmiddels met z'n gezin en moeder is ingetrokken. Dit was een investering van ca 10.000 euro. Hoewel de investering voor rekening van Wakk is, zijn de 'aandelen' verdeeld. 50% is nog steeds voor Wakk, 10% is voor Father Deo en 40% voor Stani. Het is knap wat er in drie jaar uit de grond gestampt is en Jos en Lineke zijn onder de indruk. Er zijn inmiddels drie visvijvers gegraven waarvan na een twee mislukte pogingen er op dit moment één in gebruik is. Nu heeft Stani er pootvisjes in vrijgelaten die op sexe zijn geselecteerd, zodat ze geen nakomelingen gaan voortbrengen.

De visvijver met tilapia's van Stani

Verder heeft hij nu (dure) 'foodpellets' ingekocht waar ze nog niet direct op af stormen, merken we. Met een werpnet vangen we wel 2 visjes (tilapia). Het is moeilijk te beoordelen of het deze keer wel succes zal hebben. Als demoproject lijkt het viskweekproject wel geslaagd want er zijn in de vallei al meerdere vijvers uitgegraven. In één ervan is het water helder en kun je de vissen zien zwemmen. Het zijn herbivoren en happen gretig naar de cassavebladeren die ik erin gooi. Helder water heeft hier een groot nadeel, want er vliegen veel grote ijsvogels (kingfishers). Daarom heeft Stani zijn vijver flink bemest waardoor de overmatige algengroei het water troebel heeft gemaakt en de ijsvogels het nakijken hebben. Bij de burens is wel wat voor ze te halen. Verder zijn veel cassavestruiken geplant rond de vijver om in de toekomst lokaal visvoer te produceren. Dat lijkt mij een prima zaak. Deze bladeren bevatten relatief veel eiwit. Hij lijkt wel te weten wat hij doet. Ook het demonstratieproject rijstteelt lijkt geslaagd. We konden dit niet ter plekke verifiëren, maar hij schijnt een goede opbrengst te hebben gehad. We overnachten in zijn compound met zijn vrouw Goodluck en schattig dochtertje van 6 maanden die luistert naar de naam Magdalena. De nacht is gevuld met uitzinnig euforische kwaakgeluiden uit het moeras.

8/2/2017 Bezoek bosaanplant Kashikele en aankomst Mugana

We worden vroeg gewekt door de haan en honden op de compound. Ik draai me nog eens om en wordt om 10 u opnieuw wakker. Jos lukte dat niet en heeft er een beetje de pee in. We ontbijten met koffie en een chapatti met ei en mayonaise. We gaan naar Kashikele, zo'n 70 km van Bukoba langs de weg naar Biharamulo. Langs de weg trekken weer vele percelen met pine-aanplant voorbij.

Het lijkt erop dat iedereen hier met bosbouw is begonnen, en niet alleen op uitgeboerde grond. Er staan ook al flinke bomen netjes rij aan rij, ik schat toch al 10 jaar oud. We rijden door Kagondo langs de oevers van het Victoriameer en het valt me weer op hoe vruchtbaar de streek is, hoewel bovenop de hellingen vaak kale rotsen zichtbaar zijn. Na nog zeker 10 minuten hobbelen een onverhard pad als we van de grote weg af zijn stoppen we bij het eerste perceel. In totaal zijn hier 3 percelen van samen ca 16 hectare grond aangekocht en beplant met pine-trees. Het is weer een gezamenlijke onderneming met Wakk als enige sponsor. Stani managed de beplanting. Het bos heeft een commercieel doel naast het conserveren van de natuur op de plots. Nadat we om het eerste plot gelopen zijn houdt Lineke het voor gezien. Ze gaat in de schaduw met haar boek zitten. De zon laat haar tanden zien en het is behoorlijk pittig doorstappen over ruig terrein. Het is een struiksavanne waarbij om de 2 meter een boompje geplant is, ook in de aanpalende velden. Veel waren tijdens de droogte van eerder dit jaar verdort en moesten worden herplant. Opvallend zijn ook de kuilen vol resten houtskool die we her en der in de plots zien. Jos begint zich steeds meer op te winden. Dit is niet hoe hij het zich herinnerde. Er stonden toch veel meer 'local trees'? Ik vermoed ook dat door gebrek aan toezicht er veel bestaande bomen zijn gesneuveld. 'We like nature, Stani, you should leave the local trees and plant around them' roept Jos een tikkeltje gefrustreerd. Het humeur van Jos, toch al niet opperbest door het hondengeblaf van vanmorgen, zal pas bijtrekken als we Mugana naderen. Tijdens onze wandeltocht heeft Lineke bezoek gehad van een familie apen. Ik zie er ook nog net eentje die op de uitkijk stond, uit een pine-tree naar beneden zakken. Grey velvet monkeys, denk ik. Ze kwamen nieuwsgierig een kijkje nemen bij die Mzungu die daar verdiept in een boek op de grond zat.

Mugana, het voelt als thuiskomen. Boeken, foto's, keukengerei, het is allemaal bekend en bovendien een warme douche. We sluiten weer positief af met het eerste koude biertje van de trip op de veranda met uitzicht op de vallei.

9/2/2107 Rustdag in Mugana

Lekker uitslapen en een dag zonder programma. We leggen weer contact met het thuisfront via het netwerk van HALOTEL en de mobiele hotspot van de telefoon van Jos. In de middag, als de zon over haar hoogste punt is, maken we een mooie wandeling naar 'Kantare Forrest'. Nadat een Canadese groep ornithologen daar een schitterende fotoreportage van de lokale avifauna gemaakt heeft, is het laatste stukje oerbos uit de omgeving officieel tot beschermd gebied uitgeroepen. De altijd montere

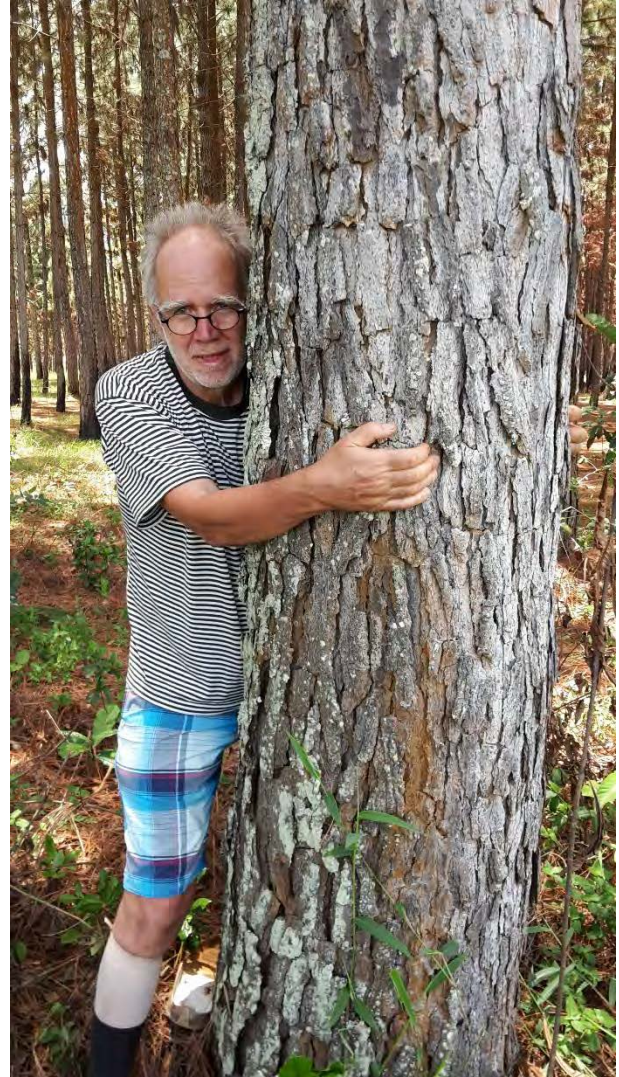

De avondwandeling naar Kantare forest
en goedlachse Sylvery Silvester is onze gids.

We passeren inderdaad borden die wijzen dat houtkap hier verboden is. In het bos is het heerlijk koel onder de woudreuzen en vol vogels. Wat een verschil met de, lang geleden ontgonnen omgeving. We zien felgekleurde turaco's, bijeneters, neushoornvogels en een kuifarend.

10/2/2017 Wandeltocht naar Naigando

Sylvery wekt ons om 6uur als het nog donker is. We treffen voorbereidingen voor de tocht naar Kashozi en Naigando. Jos heeft zich op het laatste moment bij de expeditie aangesloten. Het is een wandeltocht waarbij we een aantal wetlands moeten doorsteken. Meteen boeken we goede progressie, nu de zon nog laag hangt. Onderweg groeten we grote groepen kinderen op weg naar school. Afrika ontwaakt. Het eerste wetland is makkelijk, daar is een dijk doorheen gelegd met een weg erop. Een grote palmgier cirkelt boven het rietland. Aan de overkant gaat het weer door bananen-shamba's. We eten een chapati in de schaduw. De zon lijkt niet zo sterk vandaag door een sluierbewolking. Het is heerlijk en voelt bevrijdend om weer zo lekker fysiek bezig te zijn. We zijn allemaal in opperbeste stemming en ineens lopen we rond 11.00 uur alweer langs hekima secondary girls school. Dit is bekend terrein want hier hebben Jos en Lineke 36 jaar geleden hun ontwikkelingswerk gedaan. We hebben heel warm weerzien met Sr. Johannes, die al een heel leven met onze familie meeloopt. Ze is weer terug op het convent in Naigando en heeft de argrarische productie weer onder haar hoede. Ze laat ons de varkensstallen en zero-grazing melkkoeien zien. Ook lopen we naar de bomen die hier 13 jaar geleden geplant zijn. Het zijn behoorlijke stammen geworden. Jos glundert ervan.

Het bos bij Naigando van 13 jaar oud

11/2/2017 Father Deo on the beach

We hebben nog een last-minute meeting met onze belangrijkste partner in Kagera. Het Bisdom. Deze wordt vertegenwoordigd door Father Deo die een groot netwerk heeft van lokale parochies. Traditiegetrouw wordt de bijeenkomst gehouden op het strand van Bukoba. De informele sfeer wordt bevestigd met bier en de druipende zwembroek van Jos. Die heeft van tevoren nog gezwommen in het bilharzzia-geïnfecteerde water.

Father Deo in de strandstoel

Father Deo geeft te kennen echt blij te zijn met de bomenprojecten en dat deze een serieuze positieve bijdrage leveren aan het welzijn van de allerarmste parochianen. In plaats van de projecten verder uit te breiden vindt hij het ook een goed idee om de locaties van boomkwekerijen te rouleren zodat elke parochie kan worden bediend.

12/11/2017 Aanvang terugreis

We nemen afscheid van Mugana en Stani. Het was een geweldige beleving en een heerlijke escape voor mij uit het intensieve en intense gezinsleven in Nederland. Ik heb erg genoten van de reis, het trage ritme onder de zinderende Afrikaanse zon en het enthousiasme waarmee mijn ouders hun projecten op poten zetten. Duidelijk is dat het uitgangspunt werkt om alleen lokale, bestaande initiatieven te faciliteren die anders niet van de grond zouden komen. Ze boffen daar in Kagera maar met stichting Wakk.